



Leiden, 27 september 2019

Aan de betrokkenen bij het Leidse onderwijsachterstandenbeleid

Afgelopen voorjaar heeft bureau Blauwberg onderzoek gedaan naar de samenstelling van de populatie van de 'voorschool' in Leiden. De opdracht voor het onderzoek was gegeven door de GGD, de Stichting Peuterspeelzalen Leiden en JES Rijnland. Financiële steun werd verleend door de Gemeente Leiden. Aanleiding voor het onderzoek waren signalen dat de stad en zijn bevolking sterk in beweging zijn, met alle mogelijke gevolgen voor de allerjongste generatie Leidenaren.

Inmiddels is het rapport verschenen, onder de titel "Het jonge kind in een snel veranderende stad". In deze brief geven we als opdrachtgevers aan wat het rapport bij ons oproept en op welke manier we er mee aan de slag willen.

Vooropgesteld: het is een uitvoerig en zeer leesbaar rapport geworden dat ook aan mensen buiten de wereld van het jonge kind goed duidelijk maakt wat er eigenlijk in de voorschool gebeurt en hoe cruciaal het is om al in die jonge levens te investeren. Door de voorschool met grote nadruk te plaatsen in de context van de snel veranderende stad, is het rapport ook buiten het sociaal en pedagogisch domein de moeite waard om te gaan lezen. Er worden verbanden gelegd met de economie, met de internationalisering van de stad, met de ontwikkeling van de wijken. En door een kritische belichting van de beleidsmatige aansturing van de voorschool, is het rapport wellicht ook buiten Leiden relevant.

Wat nemen we bij voorrang mee?

Het hart van het rapport wordt gevormd door een 'typologie' van voorschoolgebruikers. De onderzoekers onderscheiden 16 verschillende 'typen' van opvoedingsrisico's. Dat aantal en de lijst zelf maken duidelijk hoe snel Leiden een diverse en internationale stad wordt. Elke groep heeft een eigen problematiek en heeft een eigen aanpak nodig. Het gaat van de partijen die werken aan het tegengaan van onderwijsachterstanden een flinke inspanning vergen om de kennis te ontwikkelen om al deze groepen een goed aanbod te kunnen doen.

De eerste les die we uit dit rapport meenemen is het begrip 'sectorvorming'. Met zo'n diverse en veranderlijke populatie is het des te wenselijker om gezamenlijk inzicht te formuleren, interventies op elkaar af te stemmen en gaten te signaleren. We hebben het niet over 'sectorvorming' in de zin zoals de metalectro of de bouw sectoren zijn, met eigen cao's en eigen opleidingsinstituten. We hebben het over sectorvorming in de zin van een versterkt lokaal netwerk. We denken aan tenminste drie kenmerken:

1. Een vorm van afstemming. En dan zowel op strategisch niveau – wie is wat aan het doen, hoe spelen we in op beleidsontwikkelingen bij rijksoverheid en gemeente, welke innovaties en kwaliteitseisen veen aandacht – als op operationeel niveau: complexe casuïstiek – voorbeelden uit de typologie waar nog geen passend aanbod voor bestaat, praktische afspraken over doorverwijzing.
2. Identiteitsvormende activiteiten voor alle personeelsleden van de voorschoolinstellingen. We denken aan twee of drie activiteiten per jaar waar alle professionals welkom zijn, waar goede presentaties gehouden worden over de stand van het vak en over alle aspecten van de stad die kinderen raken (van gezondheid tot openbare ruimte), waar ruimte is voor interactie. Niet een verplichte cursus, maar een enthousiasmerend en energie gevend circuit.
3. Een vorm van woordvoering. Wie nu met de voorschool om tafel gaat, komt uit bij een overleg met tien of twaalf partijen met even zoveel stemmen. Een sectoraal overleg heeft een voorzitter nodig en het ligt voor die hand dat die voorzitter ook als ambassadeur en als hoeder van de sectorontwikkeling optreedt en daar bij steeds weer de talenten van anderen uit het netwerk bij inzet. Geen kadaverdiscipline, wel iemand die de pluriformiteit van de voorschool ontsluit en helder maakt.

Het bindend element in deze lokale sectorvorming is de politieke en maatschappelijke opdracht om onderwijsachterstand tegen te gaan. We hebben het dus over kwetsbare kinderen en hun milieus: daar zijn extra samenwerking, deskundigheid en bundeling van diensten in passende pakketten voor nodig. We concentreren ons daar bij op de periode van 0 tot 4 jaar, van daaruit willen we de contacten met het onderwijs uitbouwen. Er zijn geen principiële bezwaren om de sector te definiëren rondom de groep van 0 tot 6 jaar, maar zolang de rijksoverheid nog een knip zet bij vier jaar, zou het verwarrend zijn om dat in Leiden anders te doen.

We zullen graag andere partijen bij deze lokale sectorvorming betrekken, zoals Small Steps en andere kinderopvang ondernemingen.

De Gemeente Leiden heeft aangekondigd de deskundigheid in de sector te willen bevorderen door gelden te bestemmen voor het aanstellen van coördinatoren. We hebben er een sterke voorkeur voor dat deze capaciteit wordt ingezet voor het programmeren van de sector-in-wording: agendavoering voor zowel het afstemmingsoverleg als de netwerkbijeenkomsten en uitvoering van de daar gemaakte afspraken. Voorkomen moet worden dat de coördinatoren een tussenlaag gaan vormen die de eigen verantwoordelijkheid van de professionals in de weg gaat zitten, een val waar het rapport voor waarschuwt. Met de aanhaking bij de sector-in-wording is hun rol duidelijk: faciliteren en ondersteunen.

Als allereerste stappen willen we binnenkort overgaan tot:

- Een compacte 'interne' conferentie met de respondenten uit het onderzoek en met andere betrokkenen uit onze organisaties, naar het voorbeeld van de mini-conferentie waarmee we het onderzoek gestart zijn. Als datum is donderdag 17 oktober 2019 in de vroege avond gekiekt.
- Een 'externe' conferentie waarmee we de resultaten van dit onderzoek willen delen met andere partijen, we denken dan aan ambtenaren buiten het sociaal domein, aan Economie 071, het expat center en andere organisaties die de breedte van de coalitie kunnen ondersteunen die de voorschool nodig heeft.
- Een gespreksronde langs de kennisinstellingen: universiteit, hogeschool, LUMC. We denken dat de internationalisering van onze populatie juist bij deze kennisinstellingen zichtbaar wordt. En we denken ook dat er veel deskundigheid te winnen valt door gezamenlijk te kijken naar training en gespreksvoering met een hoogdiverse populatie.

We kijken uit naar een mooi en gezamenlijk gedragen traject voor kwaliteitsversterking.

Met vriendelijke groet,

Carolien de Groot, JES Rijnland

Piet Penning, Stichting Peuterspeelzalen Leiden

Joost Genuit, GGD Hollands Midden